

ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ І ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.111+811.161.2]44'37'367.332.7
DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.3.1/35>

Білецька О. В.

<https://orcid.org/0000-0001-5420-3477>

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Соколова В. М.

<https://orcid.org/0000-0002-5221-1534>

Донецький національний університет імені Василя Стуса

МАНІПУЛЯТИВНА ТА ДИРЕКТИВНА КАУЗАЦІЯ В РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ

У статті здійснено зіставний аналіз маніпулятивної та директивної каузації в різноструктурних мовах – англійській та українській. Матеріалом дослідження слугували 1186 каузативних конструкцій, вилучених методом суцільної вибірки з художніх текстів, серед яких 632 одиниці в англійській та 554 – в українській мові. Метою дослідження є виявлення основних семантичних типів каузативних ситуацій, визначення їхньої кількісної репрезентації, а також встановлення мовно-специфічних особливостей реалізації каузативності в обох мовах. Установлено, що базовими семантичними типами каузативної ситуації є маніпулятивна та директивна каузація, які відрізняються способом реалізації впливу – безпосереднім фізичним контактом або дистантним спонуканням. Кількісний аналіз засвідчив домінування маніпулятивної каузації (63 % в англійській мові та 73 % в українській), що зумовлено високою частотністю опису фізичних дій і тілесної взаємодії у художньому дискурсі. Директивна каузація (37 % та 27 % відповідно) репрезентує вплив через правові, вербальні, психологічні та соціальні механізми, зокрема через наказ, прохання, переконання або соціальний тиск. Виявлено, що в англійській мові продуктивнішими є аналітичні моделі каузування, тоді як в українській переважають лексичні засоби вираження каузативності. У межах обох типів встановлено систему семантичних параметрів, які можуть поєднуватися в межах однієї конструкції, що свідчить про складну, багаторівневу організацію каузативності та її функціональну варіативність. Отримані результати розширюють уявлення про типологію каузативних конструкцій і поглиблюють розуміння міжмовних відмінностей у сфері каузативності.

Ключові слова: каузативність, маніпулятивна каузація, директивна каузація, каузативна конструкція, англійська мова, українська мова, зіставне мовознавство.

Постановка проблеми. Однією з універсальних категорій мовної репрезентації дійсності є каузативність, що відображає причинно-наслідкові відношення між учасниками ситуації. Через каузативні конструкції мовець моделює ситуацію, у якій один суб'єкт спричиняє, ініціює, стимулює або дозволяє дію іншого суб'єкта чи зміну стану об'єкта. Категорія каузативності належить до міжрівневих мовних явищ, оскільки реалізується

лексичними, морфологічними та синтаксичними засобами [20, с. 15; 8, с. 32].

У сучасній лінгвістиці значний інтерес становлять зіставні студії, спрямовані на виявлення універсальних і національно-специфічних особливостей мовної категоризації причинності. Особливо перспективним є порівняння англійської та української мов як типологічно різних систем: аналітичної германської та флективної слов'янської.

Незважаючи на наявність окремих праць, присвячених каузативності, питання семантичної типології каузативних конструкцій у зіставному аспекті потребує подальшого опрацювання.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю системного опису семантичних типів каузативних конструкцій в англійській та українській мовах у зіставному аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Каузативність як універсальна мовна категорія неодноразово ставала предметом дослідження в зарубіжній та українській лінгвістиці. Типологічні параметри каузативних конструкцій розроблено у працях Б. Комрі, який розглядає каузатив як граматичний механізм кодування причинно-наслідкових відношень [12, с. 89]. М. Шибатані трактує каузативність як складну подієву структуру з двома мікроситуаціями – каузуванням і результативною подією [20, с. 33]. Р. Діксон виокремлює формально-семантичні типи каузативів і звертає увагу на ступінь контролю каузатора над ситуацією [13, с. 115]. Л. Талмі досліджує каузативність у межах когнітивної семантики та концептуалізації сили й динаміки взаємодії учасників події [21, с. 45].

В українському мовознавстві проблему каузативності висвітлено у працях О. Селіванової, яка розглядає каузативність як міжривневу категорію [8, с. 33], а також М. Кочергана, котрий акцентує увагу на типологічному зіставленні мовних систем [6, с. 21]. Функціонально-комунікативний вимір причинно-наслідкових відношень розглядається в межах загальної комунікативної лінгвістики, зокрема у працях Ф. Бацевича [1, с. 15].

Серед сучасних зарубіжних досліджень особливої уваги заслуговує корпусна монографія Ж. Жільвен [14, с. 54], у якій на матеріалі англійського корпусу систематично описано синтаксичні, семантичні та стилістичні відмінності між каузативними конструкціями з *cause*, *get*, *have* і *make*; дослідниця демонструє продуктивність поєднання корпусної та когнітивної лінгвістики для аналізу каузативності. Суттєвий внесок у дослідження каузативних конструкцій у зіставному аспекті зробила Г. Жільвен у серії наступних праць [15, с. 106], де простежується динаміка становлення каузативних конструкцій у письмі носіїв мови з різними першими мовами.

У сфері зіставних студій каузативності на матеріалі англійської та української мов помітне місце посідають два основні дослідження. Так, Ольга Залужна здійснила зіставний аналіз семантики об'єкта каузативної ситуації в пермісивних і про-

хібитивних конструкціях на матеріалі дієслів *to let* / *to prohibit* та *дозволяти* / *забороняти* із використанням корпусних даних [5, с. 33]. Окремої уваги заслуговує також корпусне дослідження каузативної конструкції з *make* та її українського відповідника, виконане із залученням корпусів COCA та GRAC у межах підходу Usage-Based Construction Grammar [17, с. 2].

У галузі формальної семантики варто зазначити роботи, присвячені каузальній необхідності та достатності як параметрам опису каузативних дієслів [18, с. 49], а також збірник *Perspectives on Causation* [9, с. 17], що узагальнює сучасний стан дослідження каузації на перетині лінгвістики, логіки та когнітивних наук.

Водночас недостатньо дослідженим залишається кількісно верифікований опис семантичних типів каузативних конструкцій на матеріалі англійської та української мов у зіставному аспекті.

Постановка завдання. Мета статті полягає у здійсненні семантичної класифікації та кількісного опису каузативних конструкцій в англійській та українській мовах у зіставному аспекті з виявленням спільних і відмінних рис.

Сформульована мета дослідження передбачає вирішення таких завдань дослідження:

- укласти емпіричний корпус каузативних конструкцій в англійській та українській мовах;
- здійснити семантичну класифікацію каузативних конструкцій в обох мовах;
- провести кількісний аналіз матеріалу;
- виявити спільні та відмінні риси каузативних конструкцій в англійській та українській мовах.

Об'єктом дослідження виступають каузативні конструкції в англійській та українській мовах.

Предмет дослідження – семантичні та структурні особливості каузативних конструкцій в англійській та українській мовах.

Матеріал дослідження становлять 1186 каузативних конструкцій (далі – КК), відібраних методом суцільної вибірки з текстів англійської та україномовної художньої прози кінця XIX–XXI ст., з яких 632 КК – в англійській мові та 554 – в українській мові. Джерелами матеріалу слугували твори А. Крісті, Дж. Орвелла, А. Гейлі, В. Нечуя-Левицького, В. Барки, О. Гончара та ін.

У дослідженні застосовано комплекс методів і прийомів лінгвістичного аналізу: аналіз дефініцій та компонентний аналіз – для визначення каузативних конструкцій та встановлення їхніх семантичних складників; структурний аналіз – з метою виявлення кореляції між семантикою та дистрибуцією аналізованих каузативних кон-

струкцій; дистрибутивний та контекстологічний аналіз – для визначення лексико-синтаксичної сполучуваності конструкцій у художньому тексті; зіставний метод – що дає можливість виявити спільні та відмінні семантичні, дистрибутивні й стилістичні ознаки досліджуваних конструкцій в англійській та українській мовах; кількісний аналіз – для встановлення наявності/відсутності та продуктивності/частотності певних структурних і семантичних типів КК у кожній із досліджуваних мов; описовий метод – як база для комплексної презентації та інтерпретації результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. КК репрезентує ситуацію, у якій один учасник – каузатор – спричиняє дію, стан або зміну стану іншого учасника – каузата. Семантична структура таких конструкцій передбачає дві мікроситуації: акт каузування та результативну подію. Саме дво-подієвість є визначальною ознакою КК, оскільки в їх основі лежить взаємодія двох предикативних центрів: дії каузатора та дії / стану каузата [20, с. 34].

Безпосередніми учасниками каузативної ситуації (далі – КС) є каузатор (X) та каузат, який одночасно функціонує як суб'єкт КС (Y). Зв'язок між ними належить до сфери каузативних відношень. Каузатором може виступати жива істота (людина або тварина), неживий предмет, природне явище, соціальний інститут або певний стан. Базова формула тлумачення, універсальна для більшості КК, має вигляд: «X каузативною дією впливає на Y».

У структурному аспекті каузативність реалізується різними мовними засобами: аналітичними конструкціями, лексичними каузативами, синтаксичними моделями спонування, а також імпліцитними формами причинно-наслідкових зв'язків. Це дає підстави розглядати каузативність як міжривневу мовну категорію [8, с. 36].

На підставі аналізу 1186 КК (632 – в англійській та 554 – в українській мові) виокремлено два базові семантичні типи за характером взаємовідносин між складниками конструкції X та Y: маніпулятивна каузація та директивна каузація (див. табл. 1). Такий поділ є функційно доцільним, оскільки відображає спосіб здійснення впливу, тобто безпосередній фізичний контакт або дистантне спонування.

1. Маніпулятивна каузація передбачає, що каузувальна дія відбувається за допомогою безпосереднього фізичного контакту між каузатором та об'єктом впливу. У таких конструкціях каузатор реалізує дію самостійно, контролює її перебіг і безпосередньо змінює стан каузата. Цей тип є доміантним в обох мовах – 398 КК (63 %) в англійській мові та 405 КК (73 %) в українській мові. Отримані результати свідчать про високу частотність фізично репрезентованих дій у художньому дискурсі, де опис поведінки персонажів і взаємодії з предметним світом посідає важливе місце.

У межах маніпулятивної каузації встановлено чотири основні семантичні параметри, які можуть поєднуватися в межах однієї конструкції: інструментальність, фізична сила, спосіб дії та протиправність. КК із семантикою використання інструмента.

1.1. КК із семантикою використання інструмента. У межах цього семантичного параметра каузатор впливає на об'єкт за допомогою певного засобу. Інструмент у складі каузативних конструкцій поділяється на два різновиди: інструмент-артефакт та інструмент-соматизм. Аналіз засвідчив, що в англійській мові інструмент частіше залишається імпліцитним, тоді як в українській він здебільшого отримує вербальне вираження – 18 КК (3 %) в англійській мові проти 68 КК (12 %) в українській., напр.:

Таблиця 1

Каузативні конструкції в англійській та українській мовах

Хар-ка ступеню впливу каузатора	Англійська мова		Українська мова	
	Приклади	Кількість (%)	Приклади	Кількість (%)
Маніпулятивна	<i>Do you die when you cut your fingernails?</i> [19, с. 315]	398 (63 %)	<i>Хотіли знести стару альтанку з покритими колонками, та Труда не дала: стала на порозі, схопила обома руками за одвірок...</i> [2, с. 4]	405 (73 %)
Директивна	<i>They begged to be shot quickly...</i> [19, с. 315]	234 (37 %)	<i>Секретаря взято під арешт і невідомо де дівся. А ці два змовлені з третім...</i> [2, с. 16]	149 (27 %)
Всього		632 (100 %)		554 (100 %)

(1) англ. *As best he could, he smoothed the jacket with his hand* [16, с. 471];

(2) укр. *Вона втерла крадькома сльози рукавом* [7, с. 37].

Найпродуктивнішим інструментом-соматизмом є голова: 16 КК в англійській мові (47 % інструментальних КК) та 30 КК в українській (44 %). Показово, що між досліджуваними мовами простежуються відмінності у семантичній ролі відповідної лексеми: в англійській мові у конструкції *to nod one's head* слово 'head' виконує роль суб'єкта каузації, тоді як в українській конструкції *хитати головою* 'голова' виступає інструментом виконання дії.

1.2. КК із семантикою фізичної сили. Цей підтип є найпродуктивнішим серед маніпулятивних конструкцій і передбачає застосування фізичної сили до об'єкта каузативної ситуації – 214 КК (54 %) в англійській мові, 186 КК (46 %) в українській, напр.:

(3) англ. *O'Shaughnessy kicked one cameraman in the groin* [9, с. 1];

(4) укр. *Благаю, не відтихай його руки, приборкай свою непомірну вибагливість і гординю* [7, с. 3].

Такі конструкції здебільшого є результативними, тобто дія досягає передбачуваного наслідку. Інтенсивність сили може виражатися як у семантиці дієслова, напр.: *push, strike, force*, так і за допомогою додаткових прислівників.

1.3. КК із семантикою способу дії. У цьому підтипі важливим є не лише сам факт впливу, а й спосіб його реалізації, що виражається обставинами способу дії. Продуктивність підтипу становить 44 КК (11 %) в англійській мові та 51 КК (13 %) в українській. В англійській мові для вираження способу дії активно використовуються прислівники *carefully, slowly, gingerly*, тоді як в українській – прислівникові форми та прийменниково-відмінкові конструкції, напр.:

(5) англ. *She moved her neck gingerly* [16, с. 8];

(6) укр. *Кайдашиха зачинила двері з притиском* [7, с. 48].

1.4. КК із семантикою протиправної дії. Центральною ознакою цього семантичного параметра є соціальна оцінність дії: каузатор спричиняє шкоду об'єктові, вступаючи з ним у безпосередній фізичний контакт. В англійській мові зафіксовано 41 КК (58 %), а в українській – 78 КК (62 %), напр.:

(7) англ. *I was hovering precariously close to murdering myself and everyone around me* [22, с. 7];

(8) укр. *Карпо, побивши батька, забув про те і нітрішки не жалкував* [7, с. 48].

Найпоширенішою є група конструкцій із семантикою завдання фізичної шкоди.

2. Директивна каузація – це спонукання через наказ, прохання, дозвіл або заборону без фізичного контакту між каузатором та каузатом. Вплив здійснюється через соціальні, правові, комунікативні або психологічні механізми. Характерною ознакою директивних конструкцій є антропоцентричність: каузатором виступає переважно людина або інституція, персоніфікована як суб'єкт волевиявлення. Цей тип є другим за продуктивністю: 234 КК (37 %) в англійській та 149 КК (27 %) в українській мові. У межах директивної каузації встановлено чотири основні семантичні параметри, які можуть реалізовуватися ізольовано або поєднуватися в межах однієї конструкції, актуалізуючи комплексний характер директивного каузативного впливу: правова дія, дистантна протиправна дія, вербальне спонукання та каузація емоційного стану.

2.1. КК із семантикою правової дії. У межах цього підтипу каузатором виступає держава, орган влади, установа або особа, яка має юридичні повноваження, напр.:

(9) англ. *Yes, we'll charge her as an accessory, and she'll be arrested after the funeral* [16, с. 468];

(10) укр. *... Його призвали до армії, і довелося перервати навчання* [4, с. 70].

2.2. КК із семантикою дистантної протиправної дії. На відміну від маніпулятивного підтипу, у директивних конструкціях фізичний контакт відсутній: вплив реалізується через погрозу, обман, шахрайство або незаконне обмеження прав. Продуктивність підтипу становить 98 КК (42 %) в англійській та 43 КК (29 %) в українській мові. Семантику цих одиниць узагальнює формула: «Х протиправною дією каузує Y не робити Z, не вступаючи з Y-ком або Z-ом у фізичний контакт», напр.:

(11) англ. *A change of management will produce a crop of problems* [16, с. 424];

(12) укр. *Все в нього забрала комісія, впрах розорила...* [2, с. 20].

2.3. КК за допомогою вербальної дії. Каузування відбувається через мовленнєвий акт – переконання, наказ, заборону або натяк – без безпосереднього фізичного контакту в момент виконання каузативної дії. Формула тлумачення цих КК виглядає таким чином «Х вербальною дією каузує Y». Продуктивність підтипу становить 26 КК (11 %) в англійській та 19 КК (13 %) в українській мові, напр.:

(13) англ. *...it was rubbed into every Party member from childhood onwards* [19, с. 84];

(14) укр. *Такий несподіваний випадок зав'язав рота свекрусі* [7, с. 30].

2.4. КК емоційного стану. У таких конструкціях каузатор змінює психологічний або емоційний стан каузата. Формула тлумачення: «Х каузує Y, змінюючи його емоційний стан». Аналіз виявив міжмовну асиметрію в характері емоційної семантики: в англійській мові переважають конструкції з негативними емоціями – 77 КК (65 % від загальної кількості КК емоційного стану), тоді як в українській – з позитивними – 53 КК (58 % від загальної кількості КК емоційного стану), напр.:

(15) англ. *The thought sent his spirits soaring* [16, с. 440];

(16) укр. *Аж дух тобі перехоплює, коли заглядиш її* [4, с. 20].

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що каузативність є універсальною міжрівневою категорією, яка в англійській та українській мовах репрезентується системою різнорівневих засобів і відображає причинно-наслідкові відношення між учасниками ситуації. На матеріалі 1186 КК, вилучених із художніх текстів англійської та української мов, встановлено спільні закономірності та мовноспецифічні особливості функціонування каузативних моделей.

У результаті аналізу виокремлено два базові семантичні типи КС: маніпулятивну та директивну каузацію, розмежовані за способом реалізації впливу каузатора на каузата. Маніпулятивна каузація передбачає безпосередній фізичний контакт між учасниками ситуації, тоді як директивна ґрунтується на дистантному спонуканні через соціальні, правові, комунікативні або психологічні механізми.

Кількісний аналіз засвідчив домінування маніпулятивної каузації в обох мовах: 398 КК (63 %) в англійській мові та 405 КК (73 %) в українській. Це свідчить про високу частотність репрезента-

ції фізичних дій, рухів і безпосереднього впливу в художньому дискурсі. Директивна каузація є менш продуктивною й становить 234 КК (37 %) в англійській мові та 149 КК (27 %) в українській.

У межах маніпулятивної каузації встановлено основні семантичні параметри: інструментальність, фізичну силу, спосіб дії та протиправність. Найпродуктивнішим виявився параметр фізичної сили (214 КК в англійській та 186 КК в українській мові), що підтверджує антропоцентричний характер фізичного впливу. Для української мови більш характерним є експліцитне вираження інструмента дії, тоді як в англійській він частіше залишається імпліцитним.

У межах директивної каузації виокремлено такі семантичні параметри: правову дію, дистантну протиправну дію, вербальне спонукання та каузацію емоційного стану. Для англійської мови характерною є вища продуктивність конструкцій із семантикою дистантної протиправної дії (98 КК), тоді як в українській мові ширше представлені конструкції правового впливу та емоційного стану.

Зіставний аналіз показав, що англійська мова тяжіє до використання аналітичних каузативних моделей, тоді як українська мова частіше реалізує каузативне значення за допомогою лексичних дієслів і контекстуально зумовлених синтаксичних структур. Це відображає типологічні особливості досліджуваних мов як аналітичної та флективної систем.

Отже, каузативні конструкції в англійській та українській мовах поєднують універсальні семантичні риси з національно-специфічними засобами формального вираження.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у вивченні функціонування каузативних конструкцій у різних типах дискурсу, а також у зіставному перекладознавчому аналізі способів передачі каузативного значення.

Список літератури:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004.
2. Барка В. Жовтий князь : повість. Київ: Наукова думка, 2005. С. 35–298.
3. Вишня О. Мисливські усмішки. Київ: Клуб сімейного дозвілля, 2021. 304 с.
4. Гончар О. Твоя зоря : роман. Київ: Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2015. 492 с.
5. Залужна О. О. Семантика об'єкта каузативної ситуації в пермисивних та прохібітивних конструкціях в англійській та українській мовах (на матеріалі дієслів *to let / to prohibit* та *дозволяти / забороняти*) // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. 2017. Вип. 33–34. DOI: 10.31558/2075-2970.2017.33-34.6
6. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. Київ: Академія, 2006.
7. Нечуй-Левицький І. С. Кайдашева сім'я : у 2 т. Київ: Дніпро, 1977. Т.1. С. 374–512.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008.
9. Bar-Asher Siegal E., Boneh N. Perspectives on Causation. Springer, 2020.
10. Capote T. Breakfast at Tiffany's: A Short Novel and Three Stories. New York: Vintage International, 1993. 179 p.

11. Christie A. *At Bertram's Hotel*. London: Collins Crime Club, 1965. 256 p.
12. Comrie B. *Language Universals and Linguistic Typology*. Chicago: University of Chicago Press, 1981.
13. Dixon R. M. W. *A typology of causatives: Form, syntax and meaning*. *Changing Valency* / ed. by R. M. W. Dixon, A. Y. Aikhenvald. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. P. 30–83.
14. Gilquin G. *Corpus, Cognition and Causative Constructions*. Amsterdam: John Benjamins, 2010.
15. Gilquin G. *Causative constructions in process: How do they come into existence in learner writing?* *Yearbook of the German Cognitive Linguistics Association*. 2023. Vol. 11. No. 1. P. 105–120.
16. Hailey A. *Hotel*. Chicago: Academy Chicago Publishers, 2010. 448 p.
17. Karamysheva I. *Challenges of Corpus-Based Contrastive Studies: a Case Study of the English “Make”-Construction and its Ukrainian Counterpart*, 2024 IEEE 19th International Conference on Computer Science and Information Technologies (CSIT), Lviv, Ukraine, 2024, pp. 1–4, doi: 10.1109/CSIT65290.2024.10982618.
18. Nadathur P., Lauer S. *Causal necessity, causal sufficiency, and the implications of causative verbs*. *Glossa*. 2020. Vol. 5. No. 1. Article 49.
19. Orwell G. *Nineteen Eighty-Four*. London: Secker & Warburg, 1949. 328 p.
20. Shibatani M. *The grammar of causative constructions: A conspectus*. *Syntax and Semantics* / ed. by M. Shibatani. New York: Academic Press, 1976. Vol. 6. P. 1–40.
21. Talmy L. *Toward a Cognitive Semantics*. Vol. 1–2. Cambridge, MA: MIT Press, 2000.
22. Weisberger L. *The Devil Wears Prada*. New York: HarperCollins Publishers, 2006. 391 p.

Biletska O. V., Sokolova V. M. MANIPULATIVE AND DIRECTIVE CAUSATION IN TYPOLOGICALLY DIFFERENT LANGUAGES

The article presents a contrastive analysis of manipulative and directive causation in typologically different languages, namely English and Ukrainian. The material of the research contains causative constructions as a part of sentences that are selected from the English and the Ukrainian works of art. The sum total of the empiric material estimates 1186 causative constructions, among which there are 632 constructions in English and 554 – in Ukrainian.

The aim of the research is to identify the main semantic types of causative situations, determine their quantitative distribution, and establish language-specific features of the realization of causativity in both languages. The research shows that the basic semantic types of causative situations are manipulative and directive causation, which differ in the mode of influence, namely direct physical contact versus distant inducement. Quantitative analysis demonstrates the predominance of manipulative causation (63% in English and 73% in Ukrainian), which is explained by the high frequency of describing physical actions and bodily interaction in fictional discourse. Directive causation (37% and 27% respectively) represents influence realized through legal, verbal, psychological, and social mechanisms, in particular through commands, requests, persuasion, or social pressure. The study reveals that analytical causative models are more productive in English, whereas lexical means prevail in Ukrainian. Within both types, a system of semantic parameters has been identified, which may be combined within a single construction, indicating a complex, multi-layered organization of causativity and its functional variability. The findings contribute to the development of contrastive linguistics and deepen the understanding of cross-linguistic differences in the domain of causativity.

Keywords: *causativity, manipulative causation, directive causation, causative construction, English language, Ukrainian language, contrastive linguistics.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.04.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026